

VEGHEA

APARE LUNAR • 12 pagini 2 LEI • Publicație a Generației Neașteptate • AN I Nr. 2 • Mai-Iunie 2008

Sensul vieții, al morții și al suferinței în mileniul trei

Înainte de a vorbi de sensul vieții, al morții și al suferinței în mileniul III, cred că ar trebui precizate câteva aspecte fundamentale, cum ar fi:

1. Sensul vieții, al morții și al suferinței așa cum se arată el a fi în matricea sufletească a poporului român.
2. Care a fost momentul istoric când acest sens a fost obligat să legitimizeze esența de neînfrântă creștină a neamului românesc?
3. Care este sensul vieții, al morții și al suferinței în lumea modernă de azi?
4. Și lucrul cel mai important, care este raportul României creștine cu sensul acordat de această lume?

Ca să răspundem la primul punct, ar trebui să mergem pe urmele savantului Simion Mehedinți, care sesiza că pe pământul românesc creștinismul ne-a prins deja nemuritori – prin credința de nestrămutat pe care o aveau dacii în nemurire, prin bucuria lor în fața morții. Am fost parcă pregătiți sufletește și anunțați „avant la lettre” de adevărul lumii. Putem spune că poporul român nu s-a convertit, s-a luminat. Convertirea are zbaterele ei către ceea ce a fost, creează seisme imprevizibile, din când în când ecurile începutului mai chinuie ființa. Luminarea nu chinuie ființa, o limpezește, o scapă de teroarea contingentului fără să anuleze realitatea acestuia, reduce gravitația excesivă a acestei realități ce ne înconjoară și face loc Tainei.

(...)De aici acea lipsă de precipitare biologică a lui în fața morții. „Și de-o fi să mor”, spune ciobanul din „Miorița” – detensionând parcă învecinarea morții, minimalizându-i tragedia, dar nu din dispreț, ci dintr-un reflex sublim de a o îmblânzi, de a se împrieteni cu necruțătorul destin, ca acesta să nu mai pară rupere, ci curgere. Această calitate a poporului român am numit-o ÎNTELEPCIUNE DUIOASĂ. Ciudată împletitură în care filosofia este vibrată de suflet și din cunoaștere se transformă în înțelepciune. Conceptul simțit - inteligența intuiției, ar spune fratele nostru apusean Pico della Mirandola. A vorbi, fără a vedea, despre răsăritul soarelui poate să creeze un concept, dar un concept mort, a vorbi după ce l-ai văzut creează conceptul sensibil – spunea acesta într-un mod paradoxal în plină Renaștere. Cândva am fost frați în felul în care am privit lumea

– am putea spune – cine și când ne-a despărțit este întrebarea sufletului meu!

Existența poporului român a fost marcată tot timpul de pericolul dispariției sale din istorie. Românul deci a văzut moartea, a trăit în proximitatea ei clipă de clipă și totuși nu groaza i se citește pe chip, ci o decentă împăcare care nu ne vorbește despre fatalism, ci despre înțelegerea fundamentală. Trecerea dincolo se face cu regret pământesc, dar și cu bucurie creștină, așa cum putem vedea într-un bocet maramureșean: „Draga maichii, după tine îmi pare rău și bine”. Comentariile nefirești, superficiale din ultima vreme în spațiul cultural românesc – vis a vis de așa zisul defetism al românului – denunță public sechelele genei comuniste marcată de activism perpetuu, precum și altoiul gândirii noi, secularizate, marcate de utilitarism și eficiență cu viața pre viață călcând. Românul vorbește firesc cu moartea, adică esențialmente creștinește. Patetismul antic al grecilor, disprețul sau indiferența romanilor, frica camuflată a omului modern, el nu le cunoaște, pentru că el, românul, o cunoaște demult, a stat gard în gard cu Ea, a vorbit cu Ea, a negociat cu Ea, a responsabilizat-o, a scos-o din sălbăticie și i-a dat sens. (...) Cuvântul jale este neputincios și neîntreg ca să comenteze această „lacrime amară” care este sufletul țaranului român. Închipuiți-vă țara aceasta ca pe obrazul unui copil pe care curge această lacrimă încontinuu și veți realiza istoria poporului român. Expresia contemporană a acestei stări sufletești se găsește perfect conservată în dimensiunea ei, în ceea ce oamenii de azi te-ntreabă dacă ști care este ultima întrebare a poporului român. „Care este?”, zici tu... și îți se răspunde: „Dacă există viață înainte de Moarte?” Iată deci sensul vieții și al morții cum trece neîntinat de istorie la acest neam. Necazul este tragedia continuă a acestui popor, este inflația de griji, este întunecarea vieții și luminarea morții. Dar moartea este educată să vină doar atunci când omul și-a făcut datoria față de viață, când a curățat-o pe aceasta de necazuri.

La român Moartea nu este de capul ei, trebuie să respecte regula jocului. Ea nu este un dușman al vieții ci, paradoxal, un partener al ei. Nu este dimensiunea cea mai mare, ci stă la coadă după

necaz și datorii. Mormântul nu este loc de blestemat ci de iubit. Este o inversare ontologică fără precedent la alte popoare. În basmul „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, Făt-Frumos nu acceptă să se nască decât numai dacă tatăl său îi promite că îi dăruiește nu bogății, împărății, ci sensul nemuririi – al „tineretii fără bătrânețe și al vieții fără de moarte” – este o cerere în plan spiritual absolut, ispita celor materiale fiind inexistentă. Citim aici cea mai puternică expresie popular-creștină a unui neam, este strigătul cel mai acut după condiția pierdută, după puritatea ei primară. În acest dor al inocenței de început mai găsim o esență sufletească a acestui neam. Făt-Frumos îi cere tatălui său Împăratul să schimbe sensul vieții și al morții – să dea ceasul înapoi la condiția adamică, să ducă totul înainte de cădere. Este o îndrăzneală creștină nu o obrăznicie, este cerința acută după calitatea vieții și nu după cantitatea ei, căci esența creștinismului stă în calitatea ființei ca fiu al lui Dumnezeu și nu ca, cantitate biologică, socială, politică a individului în societate. În nici un moment Făt-Frumos nu face concesii bogăției materiale în care s-a născut. El caută nemurirea. Fugind după un iepure la vânătoare, povestea spune că iese din poiana uitării și-ncepe să-și aducă aminte. Atunci se instalează durul față de viață în murirea ei. Coborârea din Absolut în istorie, C. Noica o notează excelent, ca o coborâre din Ființă în Fire. Ajuns cu greu din Eden în locul pământesc al nașterii sale, ceasul biologic se-ntoarce în sensul timpului omului căzut și îmbătrânește în minute câți alții în ani. Aceasta este pedeapsa – condiția perisabilă a muritorului. Și acest muritor ca toți alții ajunge la locul unde o dată era castelul tatălui său și care acum este plin de ruine. În jur o lume nouă, clădiri necunoscute lui – civilizații noi. Printre resturile trecutului mai găsește urma tronului distrus și sub el o ladă. Deschizând lada, din ea iese însăși Moartea – îmbătrânită și ea, dar care mai are puterea să-i tragă o palmă, strigându-i: „Dacă mai zăboveai, nici pe mine nu mă mai găseai!” Este pentru prima oară când Moartea este pusă în pericol să moară. Tot Noica subliniază că Moartea îl pedepsește pe Făt-Frumos că a îndrăznit să iasă din Fire în Ființă.

Eminescu îl întreba din când în când pe Slavici: „Ce mai

faci cu intrarea întru Ființă?” Această obsesie a trăirii în ființă și mai puțin în fire, o sesizează și M. Vulcănescu atunci când spune că poporul român trăiește esențial în virtualitate și numai în cazuri extreme iese în istorie. Acest fel de a fi irită mersul istoriei – o boicotează, cum ar spune Blaga considerând-o în expresia lui Noica simplă meteorologie. Această atitudine a poporului român în fața lumii – această grădina sufletească a fost humusul existențial în care a crescut ca o prelungire de lumină creștinismul.

Expresia lui, implicită atitudinal, o găsim concentrată în jurul versului eminescian: „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată”. (Lección fundamentală a creștinismului este să te-nvețe cum să mori). Matricea aceasta creștină dezvoltată până în ultima celulă a omului românesc nu s-a grăbit să semneze în istorie, ci să asigure dăinuirea. N-a slăbit în timp ci s-a întărit. Pușcăriile comuniste au fost hârția de turnesol care a adus dovada acestei esențe. Din gena aceasta ne-am refăcut tot timpul. Sincronizările cu Occidentul au fost precipitări de moment necesare istoric, dar florile sufletului nostru au crescut rebele în salturi tainice pe care nici astăzi nu ni le explicăm la acest neam.

Dar aici intrăm în punctul al doilea în care analizăm momentul cel mai acut, în care poporul român și-a definit sensul vieții, al morții și al suferinței în planul concret istoric. Adică credința creștină pusă la lucru. Momentul este TEROAREA COMUNISTĂ, pe care o uită toți.

Numai anumite popoare au dreptul la memorie. Poporul ro-

mân nu are acest drept. Poporul român trebuie scos din memorie, poporul român are evenimente istorice. Nu, poporul român are memorie, și o memorie în care dacă s-ar face o selectare a neamurilor care au distrus omeneirea și civilizațiile am ieși printre ultimii. Dacă s-ar face o selectare a popoarelor care au suferit cu Bunul Dumnezeu în suflet cred că am fi printre primii. Depinde de valoarea cu care se măsoară. Numai că aici instrumentele de lucru ale analizei, fie ea antropologică, istorică, socială etc. sunt neputincioase. Analiza acestei crime în termenii conceptului devine o impietate. Sistemul de referință se schimbă și legea gravitației nu mai funcționează.

Citându-l pe filosoful francez Michel Henry putem spune că „adevărul creștinismului nu ține de ordinul gândirii”... Mi-aș permite să-l completez spunând că ține de ordinul MĂRTURISIRII. Mărturisirea nu intră în habitatul intelectual și nici măcar sufletește al lumii de azi, greutatea comunicării cu fratele nostru chinuit – omul modern – pare insurmontabilă.

Frecvențele sufletești și mentale sunt total diferite. E greu dacă ne gândim că Occidentul a cunoscut pe rând corectitudinea teologică și astăzi pe cea politică, pe când noi am cunoscut doar INCORECTITUDINEA ISTORIEI și mângâierea lui Dumnezeu. Căci cele două din urmă merg împreună la acest neam umilit de istorie dar înălțat de Dumnezeu. (...)

Sfinții nu vorbesc – vorba este a oamenilor, ei cuvântă. Deci să-i dăm cuvântul:

continuare în pag. 2